

Latvijas nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030. gadam
stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma
Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana

“Altum”, Doma laukums 4, Rīga
2019. gada 8. novembris plkst. 13.00-14.45

Valdis Felsbergs, SIA “Enviroprojekts” – stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) Vides pārskata izstrādātāja – pārstāvis atklāj sanāksmi un izstāsta stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma sabiedriskās apspriešanas procedūru.

Andrejs Apaņuks, Ekonomikas ministrijas Ilgtspējīgas enerģētikas politikas departamenta direktors, sniedz prezentāciju par Latvijas nacionālo enerģētikas un klimata plānu 2021.-2030. gadam (LNEKP).

Diskusija par LNEKP.

Imants Vīksne: Vai kāda institūcija mēra un rēķina, kāda būs plāna ietekme uz IKP, kāda uz mājsaimniecību budžetiem tīri finansiāli? Citādi ir tikai vispārīgas frāzes, ka visiem būs labāka dzīve.

Andrejs Apaņuks: Šī sadaļa ir viena no plāna sastāvdaļām. Es šobrīd nevaru nosaukt konkrētus skaitļus, jo modelēšana vēl turpinās un līdz mēneša beigām būs arī vērtējums par šīm ietekmēm.

Ruta Konstante: Cik es saprotu, līdz gada beigām šis vērtējums būs.

Andrejs Apaņuks: Tas nebūs ļoti detalizēts, bet būs novērtēta šo politikas pasākumu virzienu ekonomiskā ietekme, tam ir jābūt kā Plāns sastāvdaļai.

Imants Vīksne: Tātad Eiropas komisijai netiks iesniegts?

Andrejs Apaņuks: Mēs sniegsim iekšā līdz šā gada beigām jau ar šo novērtējumu.

Ilmārs Bode (AS Gaso): Man viens ieteikums. Visā Eiropas savienībā ļoti maz lieto vārdus “fosilā enerģija”, bet gan runā par alternatīvo degvielu, un Satiksmes ministrija pāriet uz terminu “enerģija ar maziem CO₂ izmešiem”, jo ne visa fosilā enerģija ir ar lieliem CO₂ izmešiem. Fosilās enerģijas jēdziens radās Eiropā, kad bija jāpāriet no cietā kurināmā – akmeņoglēm un brūnoglēm, jo bija liels piesārņojums, bet, piemēram, dabasgāzei ir daudz mazāki CO₂ izmeši nekā šķeldai, un, ja samazināsim tikai fosilo enerģiju, nerasnēsim noteiktos mērķus. Eiropas direktīvā par transporta alternatīvo degvielu mēs Satiksmes ministrijā runājam par alternatīvo, nevis fosilo enerģiju, lai samazinātu CO₂ izmešus, pārejot no dīzeļdegvielas uz dabasgāzi. Tāpat Plānā nav minēta arī pāreja no mazuta uz biometānu. Par ūdeņradi var domāt tikai Plāna perioda pašās beigās attīstītajās valstīs, bet Latvijā jādomā par biometānu.

Andrejs Apaņuks: Ministrija nav pret pāreju uz šādiem resursiem, un mēs no savas puses esam to zināmā mērā iestrādājuši. Par šiem jautājumiem esam gatavi sīkām diskusijām 21. novembrī Plāna apspriešanā, kur būs arī VARAM kolēģi, kam ir nedaudz cits viedoklis, bet kompromisi jautājumā, kā mēs pārejam uz alternatīvām degvielām ar emisiju samazināšanu un arī alternatīvās enerģijas mērķa sasniegšanu, tiks panākti.

Ilmārs Bode (AS Gaso): Visā Eiropā cenšas pāriet no sabiedriskā smagā autotransporta dīzeļdzinējiem un saspiesto dabasgāzi.

Andrejs Apaņuks: Jā, šo pasākumu ir paredzēts veicināt.

Anrijs Tukulis: Latvenego bija iesniedzis viedokli par energoefektivitātes pienākumu shēmu ietekmi uz lielajiem patērētājiem, kur mēs izteicām bažas, ka tas ietekmēs mājsaimniecības ar šķērssubsīdijām.

Andrejs Apaņuks: Jūsu jautājums ir par to, ka Plānā ir ieteikts, ka ar energoefektivitātes pienākuma shēmu tiek aptverts noteikts piegādātās enerģijas īpatsvars, un daļa no tā ir tas, ko patērē lielie patērētāji, un lieliem patērētājiem savukārt ir savi pienākumi, kas izriet no pārvaldības sistēmas, vai arī no energoauditu veikšanas. Es domāju, ka tas nav Plāna jautājums, tas drīzāk ir diskusiju jautājums par šo pienākumu shēmu, un tas ir nākamā gada jautājums, jo mums ir pienākumu shēmas noteikumi, kas nosaka, ka nākamgad ir jāizvērtē šis mehānisms: ko tajā iekļaut un ko ne. Te ir runa par apmēram 1000 komersantiem, kas patērē elektroenerģiju, kas ir jau precīzākas dabas jautājums.

Arnijs Tukulis: Pagaidām tad padziļinātāks izvērtējums nebūs?

Andrejs Apaņuks: Katram elektroenerģijas piegādātājam ir savs portfelis: ir tādi, kam lielākā daļa aiziet uz mājāsaimniecībām, un tādi, kam klienti ir juridiskās personas. Šī diskusija ir jau bijusi 2017. gadā, kad veidoja šo pienākumu shēmu. Runājot par praktiskiem risinājumiem, pie tās ir atkal jāatgriežas. Vēl viena būtiska lieta ir ambīciju līmenis: cik daudz jāietaupa. Šobrīd enerģijas mazumtirgotāji savu pienākumu pamatā izpilda ar informatīvām kampaņām patērētājiem, kurām dzīves cikls ir viens gads. Tas ir komplekss jautājums: kāda veida pasākumi, kādos sektoros, un kas ir tas kopums, uz kuru attiecināt šo pienākumu. Mums paralēli ir iestrādes pie šīs pienākumu shēmas aptvēruma izvērtējuma, un nākamā gada pirmajā pusē mēs ar nozari konsultēsimies. Līdzšinējie energoefektivitātes noteikumi spēj nodrošināt pāris procentu no mērķa: tas nav nopietni.

Valdis Felsbergs sniedz prezentāciju par LNEKP SIVN Vides pārskatu.

Dace Ozola, Latvijas kūdras asociācija: Es gribētu pamainīt novērtējuma uzsvarus attiecībā uz kūdru, jo vismaz iepriekšējā Plāna versijā bija tieši noteikti ierobežojumi, lai samazinātu kūdras pielietojumu enerģētikā.

Valdis Felsbergs: Paldies, pārbaudīsim par kūdru. Katrā ziņā šobrīd aktuālajā Plāna versijā, es nezinu, kuru skatījāties jūs, ir precīza visu pasākumu tabula, un šis ir ņemts no tās.

Krista Pētersone, Zaļā brīvība: Es jau piedalījos Nacionālā attīstības plāna apspriešanā, un jāsaka, ka mēs varētu domāt ne tikai globāli, bet arī nacionāli, un šis SIVN varēja būt atbalstošāks atjaunojamās enerģijas politikai, un vēja enerģijas trūkumi tajā ir par daudz uzsvērti. Protams, tiem ir ietekme uz bioloģisko daudzveidību, uz putniem un sīkspārņiem, bet tieši biomasas izmantošanas jomai ietekme ir sliktāka ne tikai nacionālā, bet arī Eiropas līmenī. Tieši vēja enerģijas paplašināšana ir pozitīvāka, to vajag vairāk uzsvērt.

Valdis Felsbergs: Vēja enerģijai galvenais un faktiski vienīgais pozitīvais aspekts ir tas, ka tā nerada izmešus, tā ir zaļā enerģija.

Einārs Cilinskis, Ekonomikas ministrija: Gala versijā mēs izanalizēsim arī alternatīvu, kas notiktu, ja nebūtu vēja enerģijas un mēs mērķus sasniegtu ar lielāku biomasas izmantošanu, un tad uzreiz varēs redzēt, ka tas radītu lielāku negatīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti. Savukārt biomasas ieguvei cirst vairāk mežu neviens nepiedāvā, tā ka šī ietekme ir neitrāla.

Krista Pētersone: Novērtējumā tomēr vajadzētu vairāk parādīt, ka Plāna ietekme uz vidi ir vēl pozitīvāka, tostarp vēja enerģijai salīdzinājumā ar tradicionālo enerģētiku.

Valdis Felsbergs: Ietekmes uz vidi novērtējumus vienmēr veicam pēc maksimālās piesardzības principa, vienmēr rēķināmies ar sabiedrības negatīvu attieksmi un apgalvojumiem, ka ietekmes esot uzdotas par pārāk pozitīvām vai nepietiekami negatīvām, tātad, ja jums ir piedāvājums norādīt, ka ietekmes patiesībā ir labākas, nekā novērtēts: laipni aicināti, reti gadās, labprāt lietosim.

Einārs Cilinskis: Aicinām reģistrēties vai arī skatīties tiešraidē 21. novembra konferenci “Enerģētikas un klimata plāns 2030 – ceļā uz ilgtspējīgu valsti”, kur visi Plāna aspekti tiks skatīti detalizētāk

Sapulci vadīja un protokolēja

Valdis Felsbergs